

„Nem adott nekem esélyt”

Interjú Hans Künggel
II. János Pál pápa boldoggá avatásáról

Professzor úr, megérdemelte-e II. János Pál pápa, hogy boldoggá avassák?

Biztosan dicséretet érdemelt karakteres emberként, a béke és az emberi jogok éharcosaként, de ez csak az egyik oldal volt; mert amit kifelé propagált, az teljes ellentmondásban állt belpolitikájával: az egyházban tekintélyi módon gyakorolta a tanítóhivatalt, elnyomta a nők és a teológusok emberi jogait. Így aztán ő a 20. század legfelemásabb pápája, és nem alkalmas arra, hogy példaként állítsák a hívók elé.

Az olyan markáns személyiségek, mint II. János Pál, mindig ellentmondást fognak kiváltani.

Nem is arról van szó, hogy hibátlan embereket kellene boldoggá avatni, csak arról, hogy a hiányosságok nem érinthetik az egész működés lényeges részeit. De a boldoggá avatási folyamatban teljességgel figyelmen kívül hagyták a sötét oldalt. Nem csoda hát, hogy a Vatikán nem akart meghallgatni olyan kritikus kortársakat, mint én is vagyok.

Milyen mondanivalója lett volna?

Mégiscsak én voltam ennek a pápának az első nagy inkvizíciós esete. Soha nem adott nekem lehetőséget arra, hogy személyesen, szemtől szemben védhessem azokat a teológiai álláspontjaimat, amelyek miatt 1979 karácsonya előtt egyik napról a másikra megvonták tőlem az egyházi tanítási engedélyt. Miközben ismeretes volt, hogy Wojtyła pápa egyetlen könyvem sem olvasta. De arra képes volt, elítélje őket. Ebből láthatja: ez a pápa türelmetlen volt, és nem volt kész a párbeszédre. Hogyan a latin-amerikai felszabadítási teológusokat kezelte, az is ellenkezője volt annak, amit egy keresztény példaképtől elvárnánk.

Nincs-e szó legalább annyira egyházpolitikáról, mint személyes erényességről? Hívei szemében éppenséggel plusz pontnak számít, hogy II. János Pál nem akart beszélni bizonyos álláspontokról, például a cölibátusról vagy a nők papságáról.

A kötelező cölibátus onnan ered, hogy a középkorban visszaéltek a pápai hatalommal; csak a 11. században vezették be, ellentmond az ősi egyházi hagyománynak és – ami még rosszabb – az evangéliumnak: Jézus ajánlotta a nőtlenséget, de nem tette kötelezővé. Ezért el kell törölni ezt a törvényt.

És a nők papsága?

Ez kicsit bonyolultabb dolog, mivel Jézus „tizenkét apostola” közé ténylegesen csak férfiak tartoztak. Ennek ellenére kezdettől fogva nők is kísérték Jézus működését, sőt gondoskodtak megélhetéséről. Ami a nőkkel való bánásmódot illeti, Jézus messze megelőzte a korát. Az is biztos, hogy a korai egyházban nők is vezettek gyülekezeteiket.

A hivatalos egyház következetesen elhallgatja mindezt. Ehelyett II. János Pál kijelenti, hogy Isten akarata szerint a

nők felszentelése kizárt. Hogy honnan tudta a pápa Isten akarátát, senki sem tudja. Ennek ellenére tévedhetetlen tanításként hirdettette ezt.

Mit tart Ön általánosságban a boldoggá és szentté avatásokról?

Eredetileg tartós tiszteletük által a hívők határozták meg, ki számít szentnek. Például Assisi Ferencet a nép avatta szentté. De 1200-tól a római kúria pápai kiváltságot csinált ebből. Ez oda vezetett, hogy egy jó szokással sokszorosan visszaéltek.

Most is?

Hát nem? Az utód boldoggá avatja az elődjét. Rómában úgy történnék a dolgok, mint a cézároknak idejében, akik istenné emelték a mindenkor előző császárt! A boldoggá és szentté avatás a pápa önérvényesítésének eszközeül szolgál. XVI. Benedek úgy járt el, mint egy abszolutista fejedelem; vétett a saját egyházában érvényes jog ellen, hogy hórúkk-eljárással boldoggá avathassa II. János Pált: az előirt határidő megkerülésével, egy rendkívül képes gyógyulási csoda elismerésével és az azonnali nyilvános kultikus tisztelet engedélyezésével, ami a boldoggá vagy szentté avatás előtt különben szigorúan tilos. XVI. Benedek már hivatalba lépésekor azt prédikálta, hogy látja elődjét, amint „a menny ablakából tekint le az összegyűlt hívőkre”. Szeretném tudni, hogy Joseph Ratzinger, a teológia professzora hogyan védett volna meg egy effajta gondolatot.

Mi haszna van ebből XVI. Benedek pápának?

Ha rosszindulatú lennék, azt mondanám, hogy már a saját boldoggá avatására spekulál. De nem; a jelenlegi pápa feltehetően azt gondolja, hogy ha boldoggá avatja elődjét, akkor feledésbe merül mindaz a rossz, amit ez az ember okozott. Személyével együtt a politikáját is boldoggá akarja avatni – azt a politikát, amelynek révén II. János Pál és hű vazallusa, Joseph Ratzinger kuriális bíboros a fő felelőse az egyház jelenlegi sorvadásának. Ragyogó homlokzataink vannak, sok pompával és lényegtelen kísértőelemekkel, de a nagy római liturgiák mögött sok katolikus egyházközségben nagy üresség tátong.

Ennek ellenére 2005-ös temetésekor sok hívő II. János Pál azonnali szentté avatását követelte.

Csak hát ezt a „Santo subito!”-t [„Azonnali szentté avatást!”] mindenestül irányították. Láttam a „spontán” transzparenszeket a Szent Péter téren: valamennyi igen takaros volt nyomtatva. Az egész konzervatív-reakciós katolikus csoportosulások rendezték meg, amelyek mindenekelőtt Spanyolországban, Olaszországban és Lengyelországban erősek.

De Ön nem vitatja, hogy Karol Wojtyła már egyfajta kultikus státust élvez, legalábbis honfitársai körében?

Nem sajnálom a lengyelektől egy új szentet. Csak Lengyelországban mindig is nagyon szoros kapcsolatot ápol

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2012. február végéig** újítsák meg előfizetésüket. Az egyes számok ára változatlanul 240,- Ft lesz, tehát az éves előfizetés **1450,- Ft**, illetve annak, aki postán kéri, a **postaköltséggel együtt 2500,- Ft**. Többletbevezetéseket vagy adományokat ezután is szívesen elfogadunk. Kérjük, hogy az utalvány címzésében az „Érted vagyok” és Kovács László nevét egyaránt tüntessék föl.

a katolicizmus és a nacionalizmus. Ez erősség volt a kommunizmus idején, ma azonban gyöngeség, mivel akadályozza a nyitást a demokrácia, a pluralizmus a felvilágosodás értékei felé. De II. János Pál azért sem alkalmas nemzeti szentnek, mert a lengyel modellt, amelyet az egész világra rá akart kényszeríteni, még a saját hazájában is markába szakadt. A modernitás és a szekularizáció Lengyelországot sem kerülte ki. Szerencsére.

Új könyvében Ön arról beszél, hogy II. János Pál „elárulta a II. Vatikáni Zsinatot”. Mit ért ezen?

Megnevezem a zsinat öt programját, és rögtön látni fogja az ellentmondást: Az „aggiornamento” (megújulás) II. János Pálnál mereven szigorú erkölcsi enciklikákban és egy tradicionalista világkatekizmusban jelentkezik. A püspököknek a zsinat által meghirdetett „kollegialitására” II. János Pál korábban sosem létezett római centralizmussal reagált. A modern világra való „nyitással” („apertura”) a korszellemhez alkalmazkodás démonizálását és a hagyományos Mária-tiszteletet állította szembe. A „dialógus” helyett a lelkiismereti szabadság és a szólásszabadság korlátozására épített, például az akadémiai teológiában. Az „ökumenét” pedig a római katolikus egyház elsőbbségével kapcsolatos fantáziálásokkal szorította vissza.

A katolikus egyház hét kövér esztendejéhez képest – XXIII. János pápa és a II. Vatikáni Zsinat (1958-1965) idejére gondolok – a Wojtyła-pontifikátus „hét szűk esztendőnek” bizonyul, még II. János Pál saját céljaihoz viszonyítva is.

Mennyiben?

Hát mit ért el? Hogy a katolikus nők nem szednek fogamzásgátló tablettát? Hogy mindenütt elfogadják a papok nőtlenségét? Hogy elnémult az egyház reformját követelők hangja? Szó sincs ilyesmiről! A legújabb közvélemény-kutatás szerint a német katolikusok 80%-a kívánja egyházának reformját, mindenekelőtt a cölibátus közepkori törvényének eltörlését. A katolikus egyházban előfor-

dult pedofil botrányok csaknem megakadályozták a boldoggá avatást. Tulajdonképpen miért?

Magában a Vatikánban is kétségek merültek föl, hogy nem teszi-e teljesen lehetetlenné a boldoggá avatást II. János Pál több évtizedes ragaszkodása Marcial Maciel Degollado mexikói paphoz, a „Krisztus Légiója” alapítójához. Ez a férfi nemcsak notóriusan megrontott gyerekeket, hanem tökéletes kettős életet is élt két gazdag szeretőjével. Ezek a nők döntően járultak hozzá a pápa mexikói diadalútjainak finanszírozásához. II. János Pál pedig élete végéig Maciel fölött tartotta védőkarját. Ahogyan az egyházban előfordult szexuális visszaélések földolgozását illetően is teljesen csődöt mondott. Ratzinger bíborossal, a Hittani Kongregáció prefektusával együtt szisztematikusan eltussolta ezeket a förtelmes bűnöket.

Ön kit avatna szívesen szentté?

Először is fölülvizsgálnám az egész eljárást. A csodás gyógyulás ismérve a mai természettudományos mérce alapján nem tartható fenn. A jelöltek kiválasztása nem történhetne csupán a kúria hatalmi érdekei alapján. Leginkább az „alulról jövő”, vagyis a nép általi szentté avatás lenne kedvemre való. A rendkívül népszerű XXIII. János pápának például nem lett volna szüksége arra, hogy Róma boldoggá avassa. Ez nem volt más, mint fügefalevél ahhoz, hogy egyidejűleg kétes módon boldoggá avassák az antidemokratikus és zsidóellenes IX. Piuszt (1846-1878), aki kihirdette a pápai tévedhetetlenség dogmáját. A Vatikánban valójában egyenesen gyűlölik XXIII. Jánost, mivel kinyitotta az egyház ablakait, amelyeket most minden erejükkel ismét be akarnak zárni.

Hasonló a helyzet *Oscar Romeróval*, San Salvador egykori érsekével, akit 1980-ban az oltárnál lőttek le a szegények melletti kiállása miatt. A Vatikán mindig semmibe vette őt, és nem kerülhetett föl a boldogok és szentek hivatalos római listájára. Viszont – másokhoz hasonlóan – ott van a hit igazi példaképeinek titkos listáján.

Joachim Frank

Forrás: Kirche In, 2011/6

